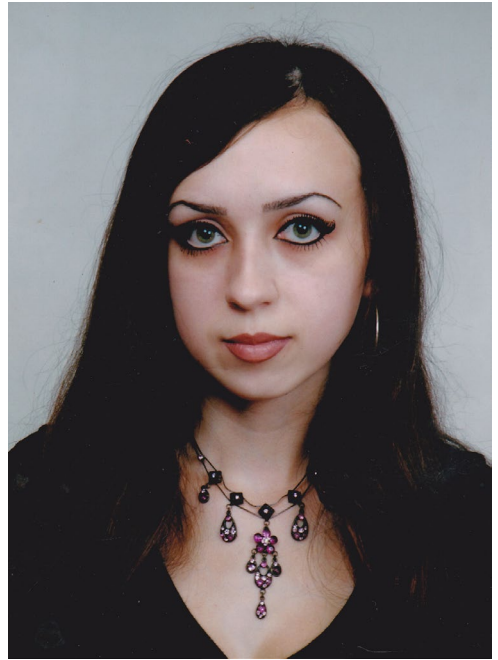

УДК 141.319.8:37.015

Ганна ГУМЕНЮК**АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ПОВОРОТ
В ОСВІТІ ПОСТСУЧАСНОСТІ**

Стан традиційної освітньої моделі можна визначити як кризовий, що характеризується втратою антропологічно-екзистенційного та ціннісно-змістового виміру освіти. За таких умов людина знаходиться «поза» освітнім середовищем. Тому виникає необхідність антропологічного повороту в освіті, який полягає в тому, що при збереженні її зорієнтованості на потреби суспільства, повинні бути враховані потреби особистості, що визначаються специфікою постсучасності, і вироблені нові смисли та світоглядні орієнтири. Такий поворот передбачає переосмислення змісту освіти, її мети, підходів до організації навчального процесу, методів навчання, а також ролі і змісту навчального підручника та переорієнтацію освіти на потреби людини.

Дослідницький інтерес у межах даної статті сфокусовано на визначенні передумов антропологічного повороту, а також на аналізі його основних етапів та дослідженні антропологічного проекту в освіті постсучасності. Основною передумовою антропологічного повороту в освіті є парадигмальні зрушення, зумовлені впливом постнекласичної науки. Становлення нової парадигми в освіті відбувається шляхом апеляції до надбань постмодернізму, постструктуралізму, синергетики та феміністської філософії в осмисленні освітніх процесів. В контексті нової освітньої парадигми відбувається переосмислення методологічних засад освітнього процесу, а також, концептуалізація певного образу людини — номадичної, що знаходиться у процесі постійного пошуку і творення себе, визначення її місця в освітньому процесі.

Ключові слова: *постсучасність, антропологічний поворот, освітня парадигма, антропологічний проект, мета освіти, інноваційні методи навчання, навчальний підручник.*

У філософському дискурсі теперішній етап суспільного розвитку визначається як постсучасність і характеризується інформаційною перенасиченістю,

хаотизацією соціокультурного простору, руйнуванням традиційних ціннісних орієнтирів, наростанням невизначеності буття, зростанням фактору постлюдського. В рамках нового стану соціально-культурної цілісності відбувається зміна ідентичності, суспільної свідомості, технологій, способів мислення.

За таких умов стає неможливим пошук універсальних антропологічних констант, орієнтирів, що впливає на особистість, яка, перебуваючи у процесі постійної адаптації і самозміни відповідно до швидкозмінних суспільних тенденцій, переживає кризовий, переломний, пороговий етап свого становлення. Такі обставини посилюють катастрофічність людського існування, що виражається у кризі світогляду, відчуженості особистості, збільшенні тривожності.

Для визначення змін, що відбуваються з властивостями людини, у сучасній науковій літературі використовується поняття — «антропна катастрофа». Даний термін відображає незворотні регресивні трансформації особистості, що знаходять своє відображення в бутті людини. Антропна катастрофа, передусім, означає знищення людського в людині і руйнування цивілізаційних основ життя. Саме тому на сьогодні гостро постають проблеми кризи ідентичності, самореалізації особистості, а також актуалізуються такі екзистенційні потреби, як конституювання власних життєвих смислів та пошук свого місця в світі.

Рятівну роль у вирішенні зазначених проблем відіграє освіта як джерело нового знання, ідей, смислів, технологій. Вирішального значення в епоху постсучасності набуває освіта як середовище інформаційного обміну, яке передбачає не лише засвоєння, але й передачу та генерування нової інформації в обмін на отриману, а також продукування знань.

На сучасному етапі стан традиційної освітньої моделі можна визначити як кризовий. Криза полягає передусім у втраті антропологічно-екзистенційного та ціннісно-змістового виміру освіти. Людина знаходиться «поза» освітнім середовищем, що простежується під час аналізу основних складових освітнього процесу.

Тому виникає необхідність антропологічного повороту в освіті, який полягає в тому, що при збереженні її зорієнтованості на потреби суспільства, повинні бути враховані потреби особистості, що визначаються специфікою постсучасності, і вироблені нові смисли та світоглядні орієнтири.

Осмилення даних проблем у сучасному філософсько-освітньому дискурсі здійснюють: В. Андрущенко, В. Гайденко, О. Гомілко, Л. Горбунова, Н. Кочубей, М. Култаєва, С. Куцепал, І. Предборська, С. Пролеєв, І. Степаненко та ін. Наш дослідницький інтерес в межах даної статті сфокусовано на визначенні передумов антропологічного повороту, а також на аналізі антропологічного проекту в освіті постсучасності.

Основною передумовою антропологічного повороту в освіті є парадигмальні зрушення. Адже парадигма є методологічним підґрунтям освітніх

процесів. Як зазначає Л. Горбунова: «... парадигма — це наш спосіб сприймати світ, це відносно стійка матриця, що організовує процес нашого мислення, оцінювання й дії, формує певне бачення реальності. Підкреслюючи найбільш важливий аспект у розумінні парадигми, слід сказати, що парадигма — це структура мислення, його внутрішня форма, яка «добудовує» себе ззовні у вигляді набору норм і правил, встановлює межі, формує алгоритми розуміння й пояснення реальності і є підставою діяльності. Парадигма є несвідомою, але при цьому вона живить свідоме мислення, організовує і контролює його й тому виступає як надсвідомо. Вона встановлює ті взаємозв'язки, відповідно до яких формулюються аксіоми, визначаються поняття, будуються теорії, розгортається дискурс» [3, 44].

Насьогодні можна говорити про невідповідність класичної освітньої парадигми суспільним потребам. На думку І. Предборської, класична освітня парадигма практично вичерпала себе і не завжди відповідає вимогам сучасного суспільства. По-перше, вона є зорієнтованою на репродуктивне знання. Навчальний процес зводиться до здобуття знань, умінь, навичок шляхом поступового накопичення матеріалу, до шаблонного його застосування у різних видах діяльності [9, 14]. Л. Горбунова зазначає, що дана модель освіти є «орієнтованою на дисциплінарне розмежування знань у вигляді відносно автономних, замкнутих систем інформації, котрим належить бути «вкладеним в голови учня» [8, 196]. По-друге, сциєнтистський, раціонально-знаннєвий характер даної моделі «суперечить потребам гуманізації, «олюднення» знання в сучасному суспільстві» [9, 14]. По-третє, «поряд з раціоналізмом як однієї з провідних засад класичної парадигми освіти «великих втрат» зазнала ідея про універсальність європейських цінностей та форм життя» [9, 14]. По-четверте, «пошук нових моделей освіти зумовлений необхідністю розробки механізмів адаптації людини до мінливого світу, а також зростанням розбіжності між відносно сталими пізнавальними можливостями і світом, що все більш ускладнюється» [9, 14].

Однією з пріоритетних насьогодні стає методологія постнекласичної науки, при цьому, вона не скасовує попередні, а збагачує їх і водночас збагачується ними сама [9, 30]. У зв'язку зі становленням даної методології, яка передбачає використання надбань постмодернізму, постструктуралізму, синергетики та феміністської філософії в осмисленні освітніх процесів, відбувається зміна парадигмальних установок в освіті. В контексті нової освітньої парадигми відбувається переосмислення методологічних засад освітнього процесу, а також, концептуалізація певного образу людини, особистості та визначення її місця в освітньому процесі.

Аналізуючи філософські засади нової освітньої парадигми, варто зазначити, що, передусім, відбувається «перевідкриття» людини, тобто заперечення її абстрактної раціоналістичної концепції, відмова від схематизації

та ідеалізації людини як *homo sapiens*. Оскільки дана парадигма ґрунтується на засадах посткласичної філософії, можна стверджувати, що в її межах відбувається становлення нового антропологічного проекту, що визначається відсутністю єдиного дискурсу людини. Якщо до недавнього часу поняття «людина» виступало метанарративом, то на сьогодні створення єдиного дискурсу людини стає неможливим.

На сучасному етапі з'являється новий тип особистості — номадична особистість, що відкрита до взаємодії, знаходиться у процесі постійного творчого пошуку, самоструктурування та самовибудовування. Таким чином, образ людини в новій освітній парадигмі концептуалізується як багатовимірний, ризоматичний сутність, що перебуває у стані іманентної рухомості та реалізації власного креативного потенціалу самоорганізації.

Виходячи з такого розуміння людини, в освітньому процесі необхідний антропологічний поворот, адже традиційна система освіти виявляється нерелевантною з огляду на запити сучасної людини та суспільства. Такий поворот, передбачає переосмислення змісту освіти, її мети, підходів до організації навчального процесу, методів навчання, а також ролі і змісту навчального підручника та переорієнтацію освіти на потреби людини.

Евристичною для переосмислення освітніх процесів є посткласична методологія. Якщо до недавнього часу освіта розумілась як стала, замкнена структура, зорієнтована на досягнення єдиної зовнішньої визначеної мети, то з точки зору даної методології, освіта є відкритою, складною системою, що перебуває у процесі становлення. Конституювання освітнього середовища як ризоморфного передбачає його процесуальну плюральність, в контексті якої співіснують, перетинаються, змінюють одна одну різноманітні версії освітнього буття. Освіта, як ризома, має множину виходів, тобто відкриває перед людиною різноманіття напрямків, можливостей для пошуку своєї ідентичності та самореалізації.

Освіта як «можливість можливості» впливає з універсальної формули засновника позитивного екзистенціалізму Н. Аббаньяно. На його думку, індивід завжди може з різних можливостей вибрати таку, яка є основою його існування. Таким чином, з точки зору позитивного екзистенціалізму, людина в освіті визначається як «людина, що обирає», а сама освіта постає як форма екзистенції. В такій освітній екзистенції відбувається постійний вибір людиною своїх можливостей, свого майбутнього, постійне перевизначення себе, «вихід з себе», «буття попереду себе», «проектування себе відносно своїх можливостей» [1]. З такого розуміння освіти впливає свідомо необхідність аналізу та перевизначення її мети як основного орієнтиру розвитку. Адже, саме від мети-еталону-ідеалу, на думку Н. Вінера, система отримує корегуючі сигнали, які скеровують її розвиток [2].

Якщо розглядати мету освіти у двох аспектах — широкому і вузькому, то в широкому розумінні виразу «мета освіти» передбачається трансляція соціального досвіду до наступних поколінь. Таке формулювання мети є цілком можливим для реалізації.

У вузькому розумінні слова «метою освіти» проголошується формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості. Зокрема в законі України «Про освіту» метою освіти визначено «всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального творчого культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями» [4]. На основі даного формулювання мети можна зробити висновок, що мета сучасної освіти полягає в досягненні ідеалу, в якості якого виступає всебічно розвинена і гармонійна особистість. У сучасних підручниках з педагогіки зазначається, що «такий ідеал цивілізованого суспільства діє впродовж століть, починаючи з афінської системи виховання...» [10, 63].

Спробуємо з'ясувати, наскільки можлива реалізація даної мети у сучасному суспільстві, чи є вона виправданою, і що саме розуміється під поняттям «всебічно розвинена особистість». По-перше, варто зауважити, що у формулюванні мети освіти визначена єдина зовнішньо задана константа, а саме, людина як «всебічно розвинена особистість». Якщо розглядати особистість як систему, то дане поняття слід тлумачити як спробу реалізації усіх напрямів її розвитку, які є бажаними і заздалегідь окресленими. Однак, хоча шляхів розвитку багато, їх кількість не є нескінченною, а тим більше, типовою для всіх систем, тобто для всіх особистостей. З цього випливає, що в особистості як системі реалізувати можна далеко не всі ті напрями розвитку, що зазначені у меті. А відтак, вона набуває формальності, абстрактності, стає відчуженою, позбавляється своєї атрактивної функції.

По-друге, абсолютизація образу людини як всебічно розвиненої особистості суперечить ідеї сучасної філософії про неможливість єдиного дискурсу людини. Таким чином, людина позбавляється можливості обирати себе відповідно до власних інтенцій і покликів в освітньому процесі, і визначений ідеал стає штучним. Н. Аббаньяно наголошував, що «вибір, який не підтверджується вірою в цінність того, що обирають, — неможливий: це відмова від вибору, неможливість можливості» [1].

По-третє, прагнення до формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості не враховує її необхідність до адаптації у швидкозмінюваних умовах сучасного суспільства, що призводить до неможливості співжиття і співіснування у ньому такої особистості.

Також, необхідно зауважити, що мета сучасної освіти сформульована у дусі формуючого підходу, який передбачає здійснення навчально-виховної діяльності шляхом постійного керівного впливу на особистість, коли вона сприймається як об'єкт. Якщо говорити про місце людини в такому освітньому процесі, то в даному випадку вона виступає об'єктом, що унеможлиблює конструювання суб'єкт — суб'єктних відносин, які активно постулюються сучасною українською педагогікою.

Таким чином, мета стає черговим мертвим гаслом, своєрідним симулякром, адже вона характеризується неспіввіднесеністю з реальністю, спрямованістю на реалізацію ідеалу, який є реальним лише в державних документах та підручниках. Тобто такий ідеал є псевдореальністю, яка завдяки ретельній репрезентації уявляється сучасними педагогами навіть більш реальною, ніж дійсність. Спроби редукувати мету сучасної освіти до формування певного типу особистості з задалегідь визначеним набором якостей призводять до її догматизації як гранднарратива, мета перетворюється на тоталізуючий дискурс по відношенню до людини.

Виходячи з даних міркувань, очевидно, що для сучасної освіти потрібне перевизначення її мети, оскільки вона задає орієнтацію всьому освітньому процесу і визначає його специфіку. Категорія мети має набути нового змісту, який полягає у переході від відображення моделі необхідної особистості до моделі педагогічної системи, в якій реалізуються ситуації її особистісного прояву і розвитку. Необхідність такої переорієнтації мети полягає в тому, що якщо в її формулюванні присутня вимога «продукування» певного типу особистості, то:

по-перше, ми повертаємось до формуючого підходу, який передбачає вплив на особистість з метою реалізації державного замовлення;

по-друге, відбувається втрата особистістю власної «іншості», адже відбуватиметься створення особистостей за загальноновизначеною моделлю, зразком;

по-третє, якщо розглядати особистість з позиції нелінійного підходу як складну, ризоморфну, нерівноважну систему, що перебуває у процесі самостановлення, то в межах такої мети втрачається право вибору шляхів особистістю можливих шляхів свого розвитку, самовизначення. За таких умов мета освіти не є аттрактором у процесі становлення особистості, а нав'язується ззовні. А як відомо, спроби побудувати організацію, які виходять за межі притягання («конуса» аттрактора), виявляються марними [5].

Отже, якщо метою дійсно проголошується людина, то зміст її повинен становити пошук людиною істинного себе, що означає: в результаті власних зусиль, саморозвитку, самореалізації особистість «стає собою». Тому сутність нової мети полягає в орієнтації на внутрішнє, іманентно притаманне людині.

У зв'язку з цим мета освіти може бути визначена як створення умов, які дозволяють допомогти людині у виборі можливих шляхів розвитку, розкритті

власного потенціалу в процесі самопізнання та самостановлення, а також у розв'язанні найважливішої світоглядної проблеми — пошуку свого місця в складному світі, що саморозвивається.

За таких умов, особистість переміщується з зони педагогічного впливу в сферу педагогічної співпраці і виступає в якості суб'єкта освітнього процесу. Як зауважує Л. Мікешина, все більш усвідомленою необхідністю на сьогодні стає «повернення суб'єкта в освіту». Коли сьогодні пишуть про «повернення суб'єкта в освіту», то безумовно мають на увазі в якості суб'єкта цілісну людину, а не лише її розум, що накопичує теоретичні і практичні знання і навички [9, 166]. Ставлення до людини не як суб'єкта до об'єкта, а як суб'єкта до суб'єкта, тобто як до мети, а не засобу досягнення власної мети повинно стати провідним в освітньому процесі. Це означає розуміння іншого як рівного тобі, настільки ж унікального і вільного у виборі своїх цінностей, який вимагає до себе поваги як основи сумісного буття в суспільстві [9, 9]. Такий підхід дозволить перейти від владних авторитарних відносин в освіті до співробітництва і співтворчості. Таким чином, освітній процес постає у вигляді діалогової взаємодії його суб'єктів, а основною цінністю виступає людина, яка знаходиться у процесі самостановлення, творення себе.

Відсутність кінцевої моделі людини у формулюванні сучасної мети освіти дозволяє перебувати у процесі постійного пошуку себе, власних життєвих смислів, а також відкриває можливості для вільного вибору шляхів розвитку та реалізації власного креативного потенціалу. Слід зауважити, що ми не вважаємо дане формулювання мети кінцевим, залишаючи простір для інтерпретаційного плюралізму. Запорукою досягнення такої мети є створення умов і середовища, в яких можливим буде особистісне самостановлення.

Антропологічний поворот в сучасній освіті передбачає також удосконалення навчального процесу, зокрема методів, форм, способів та засобів освітньої діяльності. В контексті нового типу освіти змінюється роль методу навчання. Якщо до недавнього часу ефективність методу вимірювалася його здатністю якнайповнішого «вкладення в голови студентів» певної суми знань, то сьогодні його ефективність визначається здатністю до активізації розумових сил, внутрішніх іманентних інтенцій людини, що спонукає до використання разом з традиційними інноваційних, нелінійних методів навчання, наприклад: методу самоосвіти, пробуджуючого навчання, навчання як адаптивної модифікації, навчання як фазового переходу, методу гештальт-освіти, методу створення ігрових моделей та ін.

Ефективність використання зазначених методів зумовлюється наступними факторами:

1. **Проблемність.** Основним завданням вищезазначених методів є введення в проблемну ситуацію, для виходу з якої наявних знань виявляється

недостатньо і виникає потреба пошуку нових знань у процесі взаємодії з викладачем та аудиторією.

2. Контекстуальність. Полягає в адекватності навчально-пізнавальної діяльності до характеру майбутніх практичних, професійних завдань та діяльності.

3. Взаємодія. У процесі використання нелінійних методів в освіті стає можливим діалог між учасниками навчального процесу, в результаті якого відбувається взаємонавчання, спільний пошук знання, спілкування з приводу знань та сумісне їх творення.

4. Індивідуалізація. Дані методи передбачають врахування індивідуальних особливостей людини та можливість розкриття і реалізації власної самості.

5. Високий ступінь активізації розумових сил. Якщо під час використання репродуктивних методів учасники освітнього процесу здебільшого залишаються пасивними, то під час використання нелінійних методів відбувається значна активізація розумових сил, активне включення в процес пошуку істини, в результаті чого стає можливою трансгресія.

Доцільним є використання в освітньому процесі нетрадиційних форм навчання, в основі яких лежать принципи діалогової взаємодії, нелінійності, багатоваріантності, серед яких: проблемне навчання, рольові ігри, моделювання.

В результаті використання інноваційних методів і форм навчання, знання не відчужуються від людини, а стають особистісно значущими. Ефективність освітнього процесу досягається шляхом відмови від монологізму у викладанні, що зазвичай реалізується через односторонній вплив педагога на учня, на користь створення таких педагогічних умов, котрі сприяють включенню в активну діяльність по досягненню певної мети і вдосконаленню себе [7, 72].

Метою викладання в сучасних умовах є вихід за межі стандартної практики і складання навчального плану, який побудований на ідеї створення гнучких і відкритих освітніх просторів без постійної концентрації на окремих темах в рамках визначених напрямків [11, 51]. Тому на сьогодні відбувається розробка багатоваріантних програм навчання з метою забезпечення можливостей вибору шляхів розвитку в освітньому процесі. Таким чином, освіта постає як процес побудови знань, а не їхнього відтворення.

Важливою складовою антропологізації освіти є переосмислення ролі навчального підручника як організатора навчального процесу для всіх його учасників. На жаль, для сучасних підручників і посібників характерними є наступні риси:

- 1) факт тяжіння до редукціонізму;
- 2) нарративний характер презентації навчального матеріалу;
- 3) переважання завдань репродуктивного характеру.

Такий підручник є нерелевантним, адже він не відповідає сучасним освітнім вимогам і не задовольняє пізнавальних потреб учасників освітнього

процесу. Н. Кочубей стверджує, що підручники, підготовлені на основі лінійних стратегій, побудовані як набір готових істин, який розбитий на параграфи-уроки, є зручними передусім для роботи педагога, а не для сприйняття учня [6, 206]. Такі підручники не роблять знання особистісно-значимими, а навчальну діяльність цікавою.

Необхідним є перехід від підручника — посібника до підручника-самовчителя, організатора навчального процесу. Підручник, на думку дослідниці, повинен «стати особистісно-значимою книгою, над якою хочеться розмірковувати» і до якої «хочеться час від часу повертатися» [6, 207].

З цією метою потрібно здійснити реконструкцію змісту навчальних підручників і посібників на засадах методологічного плюралізму і шляхом презентації проблем як поліальтернативних, складних і відкритих для доповнень. Повинен переважати такий спосіб подання навчального матеріалу, при якому всі його компоненти знаходяться у взаємозв'язку і створюють своєрідні плато репрезентації його цілісності. Сучасний підручник повинен бути зорієнтований не лише на презентацію навчальної інформації, а й на озброєння людини способами її здобуття, а також надавати можливості для вироблення власної життєвої позиції, смислів, особистісного ставлення до поставлених проблем.

Отже, за умови даних трансформацій в освіті стане можливою її зорієнтованість на потреби людини. В освіті постсучасності відбувається концептуалізація нового образу людини — номадичної, що знаходиться у процесі постійного пошуку і творення себе.

Література:

1. Аббаньяно Н. Введение в экзистенциализм / Н. Аббаньяно. — СПб.: Алетейя, 1998. — 505с.
2. Буданов. В. Г. Синергетика: история, принципы, современность [Электронный ресурс] / В. Г. Буданов. — Режим доступа: <http://spkurdyumov.narod.ru/SinBud.htm>.
3. Горбунова Л. Складне мислення як відповідь на виклик епохи / Горбунова Л. Філософія освіти. — 2007. — № 1 (6). — С. 40–55.
4. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 1991. — № 34. — С. 451.
5. Князева Е. Научись учиться [Электронный ресурс] / Е. Князева. — Режим доступа: <http://spkurdyumov.narod.ru/knyazevalena33.htm>.
6. Кочубей Н. В. Синергетические концепты и нелинейные контексты: — монография / Н. В. Кочубей. — Сумы: Университетская книга, 2009. — 236 с.
7. Макова Е. Проблема методологии исследования информации — обязательного компонента процесса обучения с позиций синергетики / Макова Е., Трофименко Т., Єршова-Бабенко И. // Социальные технологии. — Вып. 19. — Одесса, 2002. — С. 7–8.

8. Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи: Методол. семінар, 22 лист. 2000 р. Зб. наук. праць.— Вип.3 / За заг. ред. В. Андрущенко.— К: Знання, 2000.— 520 с.
9. Філософські абрисы сучасної освіти: Монографія / Авт.кол.: [Предборська І., Вишинська Г., Гайденок В., Гамрецька Г. та ін.; За заг.ред. І. Предборської.].— Суми: ВТД «Університетська книга», 2006.— 226 с.
10. Фіцула М. М. «Педагогіка»: навч.посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М. М. Фіцула.— К.: Видавничий центр «Академія», 2002.— 528 с.
11. 11. Wierzbicki R. J. Wankelmuth G. How much standardisation does e-learning need? / R. J. Wierzbicki, G. Wankelmuth // Understanding the Future of European e-Content Industries, Tampere, Finland: European Academy of Digital Media — EADiM and MindTrek Association.— 2003.— P. 65–71.

Анна Гуменюк. Антропологический поворот в образовании постсовременности.

Состояние традиционной образовательной модели можно определить как кризисное, что характеризуется потерей антропологическо-экзистенциального и ценностно-смыслового измерения образования. При таких условиях человек находится «вне» образовательной среды. Поэтому возникает необходимость антропологического поворота в образовании, который заключается в том, что при сохранении его ориентации на потребности общества, должны быть учтены потребности личности, которые определяются спецификой постсовременности, и выработаны новые смыслы и мировоззренческие ориентиры. Такой поворот, предусматривает переосмысление содержания образования, его цели, подходов к организации учебного процесса, методов обучения, а также роли и содержания учебника и переориентацию образования на потребности человека. Исследовательский интерес в пределах данной статьи сфокусирован на определении предпосылок антропологического поворота, а также на анализе его основных этапов и исследовании антропологического проекта в образовании постсовременности. Основной предпосылкой антропологического поворота в образовании являются парадигмальные сдвиги, предопределенные влиянием постнеклассической науки. Становление новой парадигмы в образовании происходит путем апелляции к основным положениям постмодернизма, постструктурализма, синергетики и философии феминизма. В контексте новой образовательной парадигмы происходит переосмысление методологических принципов образовательного процесса, а также, концептуализация определенного образа человека — номадического, который находится в процессе постоянного поиска и творения себя.

Ключевые слова: постсовременность, антропологический поворот, образовательная парадигма, антропологический проект, цель образования, инновационные методы обучения, учебник.

Anna Gumenyuk. The Anthropological Turn in Education of Post- contemporaneity.

The state of the traditional educational model may be determined as a crisis, which is characterized by the loss of anthropological-existential and contents valued measure of education. Under such circumstances a human being occurs out of educational surrounding. That's why the necessity of anthropological turn appears in education which is in the fact that in the presentation of its orientation on the demands of society the demands of a personality must be taken into account, which is determined by the specific features of post-contemporaneity and new senses and outlook orients are produced. Such a turn considers the rethinking of the contents of education, its aim, approaches to the organization of the educational process, methods of teaching, as well as the role

and the contents of the textbooks and the reorientation of education to the human needs.. The investigation interest in the field of this article is focused on the definition of the precondition of the anthropological turn and also on the analysis of its main stages and investigation of the anthropological project in postmodern education. The main precondition of the anthropological turn in education is paradigm movements, conditioned by the influence of post-non-classical science. The incipience of the new paradigm in education occurs by means of appeal to the attainment of postmodernity, post- structuralism, synergetics and feminine philosophy in rethinking of the educational processes. In the context of the new educational paradigm the rethinking of the methodological principles of the educational process occurs, and also the conceptualization of the certain image of a human being, that is in the process of a constant search and the formation of himself, the determination of its place in the educational process.

Keywords: *post-contemporaneity, anthropological turn, educational paradigm, anthropological project, aim of education, innovation methods, textbook.*